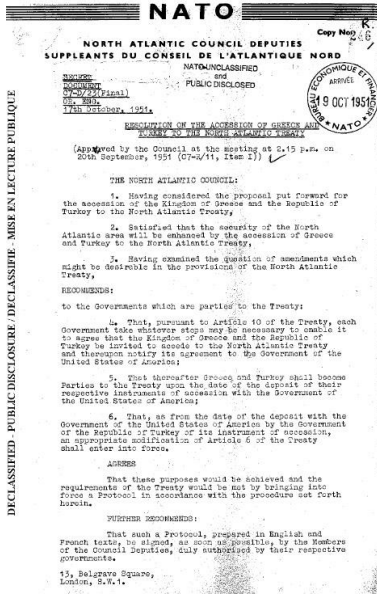


NATO Genel Bilgi Notu

NATO'nun Tarihi ve Odağı

İkinci Dünya Savaşının ardından, 1945-1949 döneminde Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkeleri, SSCB'nin yayılmacı politikalarını ve yöntemlerini endişeyle izlemişlerdir. Çekoslovakya'daki 1948 darbesi ve 1948'de Berlin'in SSCB tarafında abluka altına alınması gibi gelişmeler, Belçika, Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve İngiltere'nin, ortak bir savunma sistemi kurmak ve güvenliklerine yönelik ideolojik, siyasi ve askeri tehditlere direnecek şekilde aralarındaki bağları kuvvetlendirmek amacıyla bir antlaşma imzalamalarını tetiklemiştir. Mart 1948'de imzalanan Brüksel Antlaşmasıyla kurulan Batı Avrupa Savunma Örgütü, İkinci Dünya Savaşı ertesinde Batı Avrupa'nın güvenliğinin yeniden yapılandırılması yönündeki ilk adımı teşkil etmiştir. Bu aynı zamanda, Kuzey Atlantik Antlaşmasının 1949'da imzalanmasına uzanan sürecin de ilk adımı olmuştur.



Türkiye'nin üyelik kararı

korumaktır. İttifak, bir ortak değerler topluluğu teşkil etmekte; Müttefikler, demokrasi, bireysel özgürlük, hukukun üstünlüğü ve uyumsuzlukların barışçı yollardan çözümü gibi ortak değerlere ve bu değerlerin Avrupa-Atlantik bölgesinde muhafazasına bağlı bulunmaktadır. NATO aynı zamanda, üyelerinin ortak ilgi alanına giren güvenlik konularında istişarelerde buldukları ve ortak hareket ettikleri bir transatlantik forum işlevi görmektedir. Bu niteliği itibarıyla NATO, Kuzey Amerika ve Avrupa'nın güvenliğinin bölünmezliğini simgelemektedir.

Brüksel Antlaşması imzacıları, güvenlik garantilerine ve karşılıklı taahhütlere dayalı bir Kuzey Atlantik İttifakının ihdası amacıyla, ABD ve Kanada'yla müzakerelere başlamışlardır. Sürece Danimarka, İzlanda, İtalya, Norveç ve Portekiz de davet edilmişler ve neticede, NATO'yu kuran **Kuzey Atlantik (Vaşington) Antlaşması 12 ülke tarafından 4 Nisan 1949'da imzalanmıştır. 18 Şubat 1952'de Türkiye ve Yunanistan, 1955'de Almanya ve 1982'de İspanya İttifaka üye olmuşlardır.** NATO, Soğuk Savaşın sona ermesini müteakip dört genişleme dalgası yaşamıştır: 1999'da Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Polonya, 2004'de Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovakya ve Slovenya, 2009'da Hırvatistan ve Arnavutluk, Haziran 2017'de ise Karadağ NATO'ya üye olmuşlardır. Kuzey Makedonya 2020 yılında 30. Müttefik olarak İttifaka katılmıştır.

Vaşington Antlaşması uyarınca NATO'nun asli görevi, üye ülkelerin özgürlük ve güvenliklerini siyasi ve askeri yöntemlerle

Vaşington Antlaşması – 4.

Madde: Taraflardan herhangi biri, Taraflardan birinin toprak bütünlüğü, siyasi bağımsızlığı ya da güvenliğinin tehdit edildiğini düşündüğü zaman, tüm Taraflar birlikte danışmalarda bulunacaklardır.

Vaşington Antlaşması – 5.

Madde: Taraflar, Kuzey Amerika'da veya Avrupa'da ilerinden bir veya daha çoğuna yöneltilecek silahlı bir saldırının hepsine yneltiľmiř bir saldırı olarak değerlendirileceği ve eğer böyle bir saldırı olursa BM Yasası'nın 51. Maddesinde tanınan bireysel ya da toplu öz savunma hakkını kullanarak, Kuzey Atlantik bölgesinde güvenliği sağlamak ve korumak için bireysel olarak ve diğerleri ile birlikte, silahlı kuvvet kullanımı da dâhil olmak üzere gerekli görülen eylemlerde bulunarak saldırıya uğrayan Taraf ya da Taraflara yardımcı olacakları konusunda anlaşmışlardır. Böylesi herhangi bir saldırı ve bunun sonucu olarak alınan bütün önlemler derhal Güvenlik Konseyi'ne bildirilecektir. Güvenlik Konseyi, uluslararası barış ve güvenliği sağlamak ve korumak için gerekli önlemleri aldığı zaman, bu önlemlere son verilecektir.

Vaşington Antlaşmasının **5. Maddesi** temelinde NATO, bir saldırı veya saldırı tehdidine karşı üyelerini savunmaya ve bu amaçla, bir üyesine yapılacak saldırının tüm üyelerine yapılmış varsayılacağı ilkesine dayanan bir örgüttür. Siyasi ve askeri alanlardaki günlük işbirliğiyle sergilenen dayanışma ve uyum, temel güvenlik sınamalarının üstesinden gelinmesinde hiçbir Müttefikin yalnız bırakılmayacağını garanti etmektedir. Ayrıca, yelerinin savunma alanında egemen sorumluluklar üstlenme haklarına halel getirmeksizin, Müttefiklerin asli ulusal güvenlik hedeflerine kollektif çabalarla ulaşmalarına yardımcı olmaktadır.

2010 yılında Lizbon Zirvesinde NATO Devlet ve Hükümet Başkanlarınca kabul edilen mevcut Stratejik Konseptte İttifakın temel görevleri:

- 1) Kollektif savunma (İttifak topraklarının savunulması)
- 2) Kriz yönetimi (İttifak toprakları dışındaki misyon ve hareketler)
- 3) İşbirliğine dayalı güvenlik (ortaklıklar)

olarak zikredilmektedir.

Günümüzde NATO'nun caydırıcılığının üç temel unsurunu ise,

- 1) Konvansiyonel yetenekler
- 2) Balistik füze savunması sistemi
- 3) Nükleer yetenekler

teşkil etmektedir.

Soğuk Savaşın sonuna kadar olası bir SSCB saldırısına karşı Avrupa'nın **kollektif olarak savunulmasına** odaklanan NATO, Soğuk Savaşın ardından ilk olarak, Balkanlar'da ortaya çıkan krizlerin çözüme kavuşturulmasında roller üstlenmiştir. Yugoslavya'nın dağılmasının ardından, NATO 1992 yılında, Bosna-Hersek'e yönelik olarak BM silah ambargosunun denizden uygulanmasında rol almış; BM Güvenlik Konseyi Kararı tahtında 1993 yılından itibaren uçuşa yasaklı bölge uygulamasını desteklemiştir. Bu kapsamda NATO tarihinde ilk defa 1994 yılında fiilen muharebe ortamına girmiştir. Dayton Barış Antlaşmasının ardından NATO, BM kapsamında 60.000 mevcutlu Uygulama Gücünü (IFOR) lkede konuşlandırmıştır. Bunu, Aralık 1996'dan itibaren 32.000 mevcutlu İstikrar Kuvvetinin (SFOR) konuşlandırılması izlemiştir. NATO Bosna-Hersek'teki mevcudiyetini 2004 yılında EUFOR-ALTHEA Harekâtını başlatan Avrupa Birliği'ne devretmiştir.

Kosova'da ortaya çıkan insani kriz zerine NATO, Haziran 1999'da Kosova'ya müdahil olmuştur. Kosova'nın şubat 2008'de bağımsızlığını ilan etmesinin ardından İttifak, 1244 sayılı BM Güvenlik Konseyi temelindeki KFOR Harekâtı vasıtasıyla bu ülkedeki mevcudiyetini sürdürmektedir.

11 Eylül 2001’de ABD’de meydana gelen terör saldırıları NATO için yeni bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Saldırıların ardından NATO, Müttefiklerin ABD’yle dayanışmasını ortaya koymak üzere, tüm Müttefiklerin oydaşması temelinde, 12 Eylül 2001’de, **İttifak tarihinde ilk defa Vaşington Antlaşmasının 5. Maddesini işletmiştir.** Bu kapsamda, Ekim 2001-Mayıs 2002 döneminde ABD’nin hava savunmasını desteklemek üzere yedi NATO AWACS uçağı, ABD hava sahasında “Kartal Yardımı” (Eagle Assist) Harekâtını icra etmişlerdir. Keza 5. Madde kapsamında 26 Ekim 2001’de Akdeniz’de Aktif Çaba Harekâtı (Active Endeavour) başlatılmış ve Ekim 2016’da sonlandırılana kadar aralıksız devam etmiştir. Ayrıca NATO, iki Müttefikin İttifaktan talebi üzerine 11 Ağustos 2003’te ISAF Harekâtının komutasını üstlenmiş; 31 Aralık 2014’e kadar bu harekâtı Afganistan çapında sürdürmüştür. Ancak, NATO’nun Afganistan’daki mevcudiyeti Vaşington Antlaşmasının 5. maddesi kapsamında başlatılmamıştır.



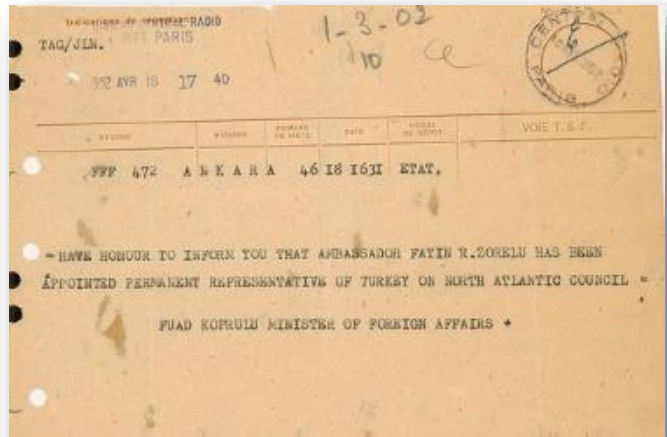
Bayrağımızın Müttefik bayrakları arasında göndere çekilmesi

NATO, Aralık 2008’den itibaren, Somali (Afrika Boynuzu) açıklarındaki deniz haydutluğuyla mücadele amacıyla bölgede Müttefik gemileri konuşlandırmış; 17 Ağustos 2009 tarihinde Deniz Kalkanı (Ocean Shield) Harekâtını başlatmış; sözkonusu harekât 15 Aralık 2016’da sonlandırılmıştır.

NATO ayrıca, 1970 ve 1973 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararları temelinde, uçuşa yasaklı bölge ile denizden silah ambargosunun uygulanması ve sivillerin korunması amacıyla Mart 2011’den itibaren Libya’da Birleşik Koruyucu Harekâtını (Unified Protector) 31 Ekim 2011’e kadar icra etmiştir.

Bilhassa 11 Eylül saldırılarını izleyen dönemde İttifakın odağında, Avrupa-Atlantik alanı dışındaki krizler yer almış; buna koşut olarak, İttifak daha hafif ve konuşlandırılabilir yeteneklerin gelişimine odaklanmış; kriz yönetimi ile ortaklıkların geliştirilmesi öne çıkarken, kolektif savunma nispeten geri planda kalmıştır.

Rusya Federasyonunun Mart 2014’te Kırım’ı uluslararası hukuka aykırı biçimde ve gayrimeşru ilhakı ile Doğu Ukrayna’daki yıkıcı faaliyetlerinin Avrupa-Atlantik güvenliği bakımından yol açtığını ciddi sınamalar İttifak açısından yeni ve farklı bir dönüm noktası oluşturmuştur. NATO Dışişleri



Fatin Rüştü Zorlu’nun Daimi Temsilci olarak atanması konusunda Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü’nün NATO Genel Sekreterine gönderdiği telgraf

Bakanlarının 1 Nisan 2014 tarihli toplantısında, Büyükelçi ve üstü seviyeli siyasi diyalog hariç, RF'yle sivil ve askeri tüm pratik işbirliğinin askıya alınmasına; bu ülkeyle NATO-Rusya Konseyi, Barış için Ortaklık (BiO) veya Avrupa-Atlantik Ortaklık Konseyi (AAOK) kapsamındaki Komite toplantılarına ara verilmesine; RF'yle AAOK'daki siyasi istişarelerin de uygun görüldüğü takdirde, Büyükelçi seviyesinde olması kaydıyla devam etmesine karar verilmiştir. Büyükelçiler düzeyindeki NATO-Rusya Konseyi toplantısının sonuncusu 5 Temmuz 2019 tarihinde yapılmıştır. İttifaka “doğudan” yönelen bu sınıma ilave olarak, NATO'nun güneyindeki, terörizm başta olmak üzere Orta Doğu ile Kuzey Afrika'dan kaynaklanan muhtelif tehditler karşısında kollektif savunma İttifakta yeniden öncelikli bir konuma gelmiştir.

Nitekim, Eylül 2014'te gerçekleştirilen NATO Galler Zirvesi'nde, kollektif savunmayı, İttifakın diğer temel görevlerine nazaran öne çıkaran ve İttifakın doğudan ve güneyden kaynaklanan yeni güvenlik sınamalarına karşı kendini uyarlamasına zemin oluşturan Hazırlık Eylem Planı kabul edilmiştir. Temmuz 2016'da yapılan NATO Varşova Zirvesi'nde ise, Hazırlık Eylem Planının uygulandığı teyid edilmiş ve bu temelde İttifakın caydırıcılık ve savunma yapılanmasının güçlendirilmesine yönelik bir çalışma başlatılmıştır.

Yeni NATO Karargâhının Belçika tarafından NATO'ya devri münasebetiyle Mayıs 2017'de icra edilen Brüksel mini-Zirvesinde ABD başkanlığına o vakit yeni seçilen Donald Trump ile Müttefik liderler ilk kez biraraya gelmişler; “*Berlin Duvarı*” ve “*V. Madde*” anıtlarının açılışı yapılmıştır. Törensel yönü ön plana çıkan toplantının ana gündem maddeleri olarak “*terörle mücadele*” ve “*transatlantik bağ/külfet paylaşımı*” konuları öne çıkmıştır. Toplantıda, uluslararası toplumun terörle mücadelesinde NATO'nun rolünün güçlendirilmesine karar verilmiş; bu konuda *38 maddelik bir Eylem Planı* kabul edilmiş; bu meyanda, *NATO'nun DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu'na (DMUK)* üye olması kararlaştırılmıştır (bu karar, NATO'nun halen DMUK'ya vermekte olduğu AWACS desteğinin kapsamını genişletmekle birlikte, niteliğini değiştirmemektedir; bir diğer ifadeyle, NATO'nun muharip bir rol üstlenmesi söz konusu değildir). Terörle mücadelede Müttefikler arasındaki dayanışmanın önemi ve birlikte hareket edilmesi gereği vurgulanmıştır. Türkiye olarak özellikle önem atfettiğimiz bu ilkenin teyid edilmiş olmasının yanısıra, yine üzerinde durduğumuz önemli bir nokta olarak, terörün her çeşidiyle mücadele edilmesi yönündeki İttifak iradesi yinelenmiştir.

Yeni NATO Karargâhında Temmuz 2018'de gerçekleştirilen Brüksel Zirvesi, ABD Başkanı Trump'ın yönetime geldiğinden beri devam eden söylemleri nedeniyle transatlantik ilişkilerin zorlu bir dönemden geçtiği bir zamanda düzenlenmiştir. Zirve aynı zamanda, İttifaka doğudan ve güneyden yönelen tehditlere karşı geliştirilen *NATO'nun güçlendirilmiş savunma ve caydırıcılık yapılanmasının uygulanmasının gözden geçirilmesine imkân sağlamıştır. Bununla bağlantılı olarak terörizmle mücadele ve istikrarın yayılması* konuları da Zirvenin temel gündem maddeleri arasında yer almıştır.

İttifak bünyesindeki **hazırlık (readiness)** ve **mukabele edebilirlik (responsiveness)** seviyesi yüksek askeri unsurların sayısının ve niteliğinin artırılmasına yönelik olarak NATO Hazırlık Girişimi başlatılmıştır. Buna göre, 30 günlük hazırlık seviyesinde **kara, deniz ve hava kuvvetlerinden 30'ar** muharip unsurundan oluşan bir kuvvet havuzu oluşturulması hedeflenmektedir.

NATO'nun Irak'a desteğinin daha etkin kılınması amacıyla, İttifak'ın 2017 de başlatılan Irak'ta Eğitim ve Kapasite İnşası Faaliyetinin (NTCB-I) daha kapsamlı bir NATO Misyonuna

dönüştürülmesi, Irak'ın dönemin Başbakanı Haydar Ebadi tarafından 11 Şubat 2018 tarihli mektupla iletilen resmi talebi de dikkate alınarak, 11-12 Temmuz 2018 tarihlerinde Brüksel'de tertiplenen NATO Zirvesi'nde Devlet ve Hükümet Başkanlarınca kararlaştırılmıştır.

İsim sorunun çözülmesinin ardından NATO'ya üyelik davetinde bulunulması hususunda Konsey tarafından görevlendirme yapılmıştır. Söz konusu davetin Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından onaylanarak Kuzey Makedonya tarafına iletilmiştir.






















Brüksel Zirvesine uzanan süreçte 14-15 Şubat 2018 tarihlerinde düzenlenen NATO Savunma Bakanları Toplantısı ile 27 Nisan 2018 tarihinde düzenlenen NATO Dışişleri Bakanları Toplantısında güneye yönelik daha stratejik ve odaklı bir yaklaşım izlenmesini destekleyecek ve bu temelde ana gayret kulvarlarının tespit edilmesini amaçlayan bir ön rapor kabul edilmiştir. Rapor, güneye yönelik muhtelif gayretlerin daha bütüncül bir yaklaşımla ilerletilmesi amacıyla atılabilecek adımları ortaya koymaktadır.








Gelinen aşamada;





- NATO hâlihazırda Baltık Denzinde, Baltık ülkeleri ile Polonya'da, Karadeniz'de, Romanya ile Bulgaristan'da **ileri mevcudiyet** tesis etmiş olup, bir dizi **güvence tedbiri** uygulamakta;
- İttifak aynı zamanda 18 Aralık 2015 tarihli Konsey kararı tahtında **Türkiye'ye Uyarlanmış Güvence Tedbirlerini** icra etmekte;
- Ege Denizi'nde düzensiz göç ve mülteci akının önlenmesine yönelik uluslararası gayretlere yardım amacıyla Şubat 2016'dan bu yana **Ege Denizi'ndeki NATO Faaliyeti** NATO Daimi Deniz Güçleri İkinci Grubu (SNMG-2) unsurları tarafından yerine getirilmekte;
- Ayrıca 1 Ocak 2015 tarihinden bu yana Afganistan'da muharip niteliği bulunmayan **Kararlı Destek Misyonu (Resolute Support Mission)** icra edilmekte;
- Kosova'da **KFOR Harekâtı** devam etmekte;
- Brüksel'de Temmuz 2018'de gerçekleştirilen NATO Zirvesinde alınan karar temelinde Irak muharip niteliği bulunmayan eğitim amaçlı **NATO Irak Misyonunu (NATO Mission in Iraq)** icra etmekte;
- Ekim 2016'dan bu yana da Akdeniz'de **Deniz Muhafızı (Operation Sea Guardian)** Harekâtı sürdürülmektedir.










21. yüzyıldaki NATO Zirveleri	
Prag Zirvesi	21-22 Kasım 2002
İstanbul Zirvesi	28-29 Haziran 2004
Brüksel (Mini) Zirvesi	22 Şubat 2005
Riga Zirvesi	28-29 Kasım 2006
Bükreş Zirvesi	2-4 Nisan 2008
Strazburg-Kehl Zirvesi (60. Yıldönümü)	3-4 Nisan 2009
Lizbon Zirvesi	19-20 Kasım 2010
Şikago Zirvesi	20-21 Mayıs 2012
Galler Zirvesi	4-5 Eylül 2014
Varşova Zirvesi	8-9 Temmuz 2016
Brüksel (Mini) Zirvesi	25 Mayıs 2017
Brüksel Zirvesi	11-12 Temmuz 2018
Londra Liderler Toplantısı (70. Yıldönümü)	3-4 Aralık 2019

NATO Müttefikleri (30)			
ABD	Almanya	Arnavutluk	Belçika
Birleşik Krallık	Bulgaristan	Çekya	Danimarka
Estonya	Fransa	Hollanda	Hırvatistan
İtalya	İzlanda	İspanya	Kanada
Karadağ	Letonya	Litvanya	Lüksemburg
Macaristan	Norveç	Portekiz	Polonya
Romanya	Slovakya	Slovenya	 Türkiye
Yunanistan	Kuzey Makedonya		

Avrupa Atlantik Ortaklık Konseyi Ülkeleri (21)			
 Avusturya	 Azerbaycan	 Belarus	 Bosna-Hersek
 Ermenistan	 Finlandiya	 Gürcistan	 İrlanda
 İsveç	 İsviçre	 Kazakistan	 Kırgızistan
 Makedonya	 Malta	 Moldova	 Özbekistan
 Rusya	 Sırbistan	 Tacikistan	 Türkmenistan
 Ukrayna			

Akdeniz Diyalogu Ortakları (7)			
 Cezayir	 Fas	 İsrail	 Mısır
 Moritanya	 Tunus	 Ürdün	

İstanbul İşbirliği Girişimi Ortakları (4)			
 Bahreyn	 BAE	 Katar	 Kuveyt

Küresel Ortaklar (9)			
 Afganistan	 Avustralya	 Irak	 Japonya
 Kolombiya	 Kore	 Moğolistan	 Pakistan
 Yeni Zelanda			

NATO ve Türkiye

Bir **siyasi-askeri İttifak** olan NATO, Türkiye'nin güvenlik ve savunma siyasetleri ile planlamalarının temel unsurlarından biri olmasının ötesinde, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü gibi evrensel değerlere ve bunların savunulmasına bağlılığının da timsalini ve "Batılı kimliğini" teşkil eden unsurlardan biridir. İttifaka üye olduğumuz 1952 yılından bu yana NATO, ülkemizin güvenliğinin temininde merkezi bir role sahip olmuş; ayrıca Avrupa-Atlantik yapılarıyla bütünleşme hedefimize muhtelif açılardan kaydadeğer katkılarda bulunmuştur. Ülkemiz de, kapsamlı askeri yeteneklerinden de bilistifade, diğer Müttefiklerle paylaştığı ortak değerlerin savunulması yönünde üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmiştir.

Türkiye, NATO'nun, Avrupa-Atlantik coğrafyasında güvenlik ve istikrarın korunmasındaki başat rolünün devamına ve üyelerinin güvenliklerini ilgilendiren konularda siyasi-askeri istişarelerde buldukları temel transatlantik forum olma özelliğinin korunmasına önem atfetmektedir. Keza İttifakın temelinde yer alan güvenliğinin bölünmezliği, Müttefik dayanışması, adil risk ve külfet paylaşımı ile oydaşma ilkelerinin gözetilmesini ve bunların muhafazasını gerekli görmektedir.

Türkiye, halkımıza ve topraklarımıza yönelik muhtelif tehditler nedeniyle Vaşington Antlaşmasının 4. Maddesi temelinde Kuzey Atlantik Konseyi'yle aşağıdaki vesilelerle danışmalarda bulunmuştur:

10 ve 16 Şubat 2003	Irak'taki durum ışığında
26 Haziran 2012	Silahsız bir RF-4 keşif uçağımızın Suriye rejimince uluslararası hava sahasında düşürülmesi akabinde
3 Ekim 2012	Suriye rejimince Akçakale'ye açılan top ateşi ile 5 vatandaşımızın şehit olması akabinde
28 Temmuz 2015	DEAŞ'ın Suruç'taki terör saldırısı akabinde
28 Şubat 2020	Suriye Rejimi ve destekçileri tarafından İdlib'deki askerlerimize karşı yapılan saldırı akabinde.

Öte yandan, halkımızın ve topraklarımızın muhtelif tehditlere karşı savunulması amacıyla Türkiye NATO'dan aşağıdaki vesilelerle destek talep etmiştir:

- "ACE Guard" Harekâtı: 3 Ocak 1991 – 8 Mart 1991: Birinci Körfez Krizi sırasında Türkiye'ye yönelik tehdide karşı NATO acil mukabele kuvveti (ACE Mobile) ile İttifak hava savunma yetenekleri Türkiye'nin talebi üzerine topraklarımızda konuşlandırmıştır.
- İkinci Körfez Krizi esnasında, Türkiye'ye yönelik tehdit nedeniyle, talebimiz üzerine, 16 Şubat 2003 tarihli Konsey kararı uyarınca Hollanda'ya ait üç adet Patriot bataryası topraklarımızda (Diyarbakır ve Batman) konuşlandırılmıştır.
- 22 Haziran 2012'de silahsız bir RF-4 keşif uçağımızın Akdeniz'de uluslararası hava sahasında Suriye tarafından düşürülmesi ile 2 Ekim 2012 tarihinde Akçakale'de 5 vatandaşımızın Suriye rejim güçlerince açılan ateşle şehit olmasının ardından, talebimiz üzerine 4 Aralık 2012 tarihli Konsey kararıyla ülkemizin hava savunma yeteneklerini desteklemek amacıyla Müttefiklere ait hava ve füze savunması bataryaları Ocak 2013'ten

itibaren topraklarımızda konuşlandırılmaya başlanmıştır. Halihazırda İspanya'ya ait bir Patriot bataryası Adana'da konuşlu bulunmaktadır.

Misyon ve Harekatlara katkılar

18 Şubat 2019 tarihinde NATO İttifaka katılımının 67. yıldönümünü idrak eden Türkiye, NATO misyon ve harekatlarına sürdürülebilir mahiyette ve kapsamlı katkılar sağlayagelmiştir. NATO harekâtlarına en fazla katkı yapan ilk beş Müttefik arasında yer alan ülkemiz,

- Afganistan'daki Kararlı Destek Misyonu kapsamında Kabil'de Çerçeve Ülke olup (Afganistan'daki diğer çerçeve ülkeler, kuzeyde Almanya, güneyde ve doğuda ABD ve batıda İtalya'dır) aynı zamanda Hamid Karzai Uluslararası Havaalanının güvenlik ve işletme sorumluluğunu 2020 yılı sonuna kadar üstlenmiştir.
- KFOR Harekâtı kapsamında Kosova'da birliğimiz bulunmaktadır.
- Ege Denizi'ndeki düzensiz geçişlerin önlenmesine yönelik uluslararası gayretleri keşif, gözetleme ve denetim suretiyle desteklemek amacıyla başlatılan NATO faaliyetine ülkemizce daimi surette deniz unsuru katkısı sağlanmaktadır.
- NATO Irak Misyonuna, askeri eğitmen/danışman katkısı sağlamakta; kuvvet koruma timi konuşlandırma taahhüdü bulunmaktadır.
- DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu (DMUK) kapsamında ülkemiz hava sahasında gerçekleştirilen NATO AWACS uçaklarının uçuşlarına havada yakıt ikmali desteği sağlanmaktadır.
- İttifakın doğu Avrupa ülkelerine yönelik olarak icra etmekte olduğu güvence tedbirleri kapsamında gerçekleştirilen NATO AWACS uçaklarının uçuşlarına havadan yakıt ikmali desteği sağlanmakta; ayrıca milli AWACS uçaklarımızla (E-7T) destek verilmektedir.
- Konya Hava Üssümüz, NATO Havadan Erken İhbar ve Uyarı Kuvvetinin (NAEW&C) iki ileri harekât üssünden biri olup, NATO AWACS uçaklarının kullanımına sunulmuştur.
- NATO Daimi Deniz Güçleri İkinci Grubuna (SNMG-2) ve NATO Daimi Mayın Karşı Tedbir Güçleri İkinci Grubuna (SNMCMG-2) daimi surette katkı sağlanmaktadır.

Türkiye, PKK/YPG, DEAŞ, FETÖ ve diğer terör örgütleri başta olmak üzere, terörizm tehdidiyle ve İttifaka yönelen diğer bir sınımayı teşkil eden düzensiz göç akınıyla mücadelede cephe konumundadır.

NATO ile bağlantılı Tesis ve Karargâhlar

Türkiye, NATO'nun Komuta ve Kuvvet yapısına en kapsamlı katkılar yapan Müttefiklerden biridir. İttifakın Komuta Yapısında yer alan **NATO Kara Komutanlığı (LANDCOM)** ülkemizde bulunmaktadır. Ayrıca, NATO Kuvvet Yapısındaki Yüksek Hazırlık Seviyeli dokuz kara kuvveti karargâhından biri olan **NATO Hızlı Konuşlandırılabilir Kolordu Karargâhı (NRDC-TU) (III. Kolordu Karargâhı, İstanbul)** ülkemizce sağlanmaktadır. NATO Mukabele Kuvveti (NRF) kapsamındaki **Çok Yüksek Hazırlık Seviyeli Görev Gücüne** ülkemiz 2021 yılında liderlik edecektir.

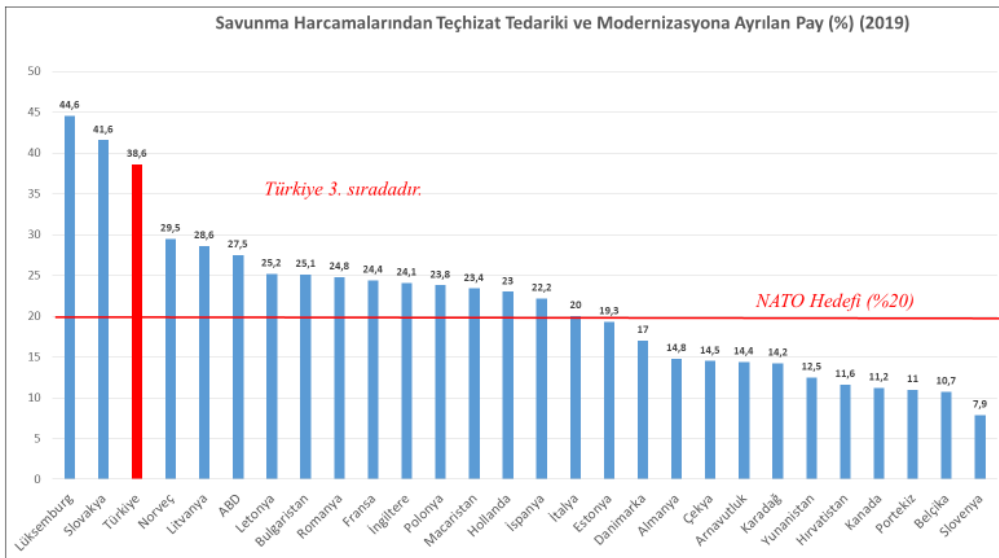
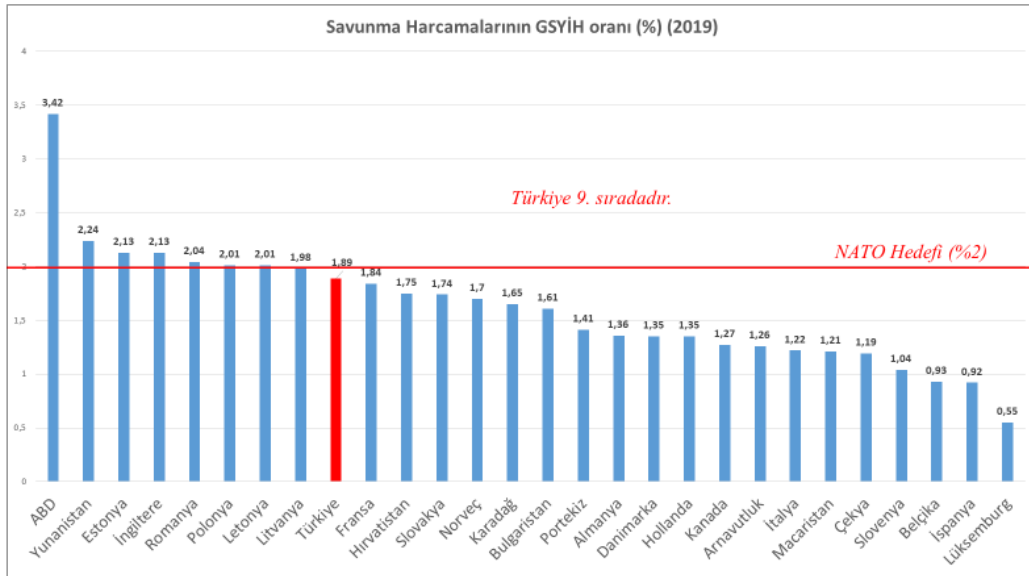
NATO Balistik Füze Savunması mimarisi kapsamında **Malatya/Kürecik'te bulunan tespit ve takip radarına (X-Band radar) ülkemizce evsahipliği yapılmaktadır.** NATO Balistik Füze Savunmasının diğer bileşenlerini Romanya mevcut bulunan ve 2020'de Polonya'da devreye girecek önleyici sistemler (Aegis Ashore) ile ABD'nin İspanya'nın Rota limanını üs olarak kullanan dört Aegis Ashore destroyeri teşkil etmektedir.

Türkiye ayrıca, ulusal imkânlarla İttifaka katkı olarak sunduğu NATO Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezine (TMMM) ve Barış İçin Ortaklık Eğitim Merkezine (BiOEM) Ankara'da; Çok Uluslu Deniz Güvenliği Mükemmeliyet Merkezi'ne (MARSEC CoE) ise İstanbul'da evsahipliği yapmaktadır (MARSEC'in akreditasyon işlemleri devam etmektedir).

Külfet Paylaşımı

Külfet paylaşımının mali boyutları açısından ise,

- Ülkemizin savunma harcamalarının gayri safi yurtiçi hasılamıza oranı 2019 yılı itibariyle %1,89 olarak gerçekleşmiştir (Bu konudaki İttifak eşiği %2'dir).
- Savunma harcamalarımızın %38,6'sı temel silah ve teçhizat tedariki ile araştırma ve geliştirmeye ayrılmaktadır (Bu konudaki NATO eşiği %20'dir).
- Ülkemiz genel hatları itibariyle gayrisafi yurtiçi hasıla (GDP) temelinde hesaplanarak Müttefiklere paylaştırılan katkı payı ödemelerinde sekizinci sıradadır.



NATO Güvenlik Yatırım Programı (NSIP), tüm Müttefiklerin katkı kaptığı NATO'nun ortak fonlarından birini teşkil etmektedir. NSIP, NATO'yla bağlantılı tesis ve altyapı projelerinin finansmanı için kullanılmakta olup, ülkemiz 1952'den bu yana NSIP'a yaklaşık 420 milyon Avro katkıda bulunmuş; bunun karşılığında ülkemizdeki NATO tesis ve altyapısının finansmanı kapsamında yaklaşık 5 milyar Avro ödenek kullanmıştır. 1952'den bu yana tüm Müttefikler için NSIP'tan 35 milyar Avro'ya yakın harcama yapıldığı dikkate alındığında, NSIP Toplam Harcamalarının % 13'ünden fazlasının ülkemizdeki yatırımlar için kullanıldığı; buna karşılık ülkemizce yapılan ödemenin % 1'den biraz fazla olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle ülkemiz NSIP kapsamında NATO'ya ödediği meblağın 11 katını geri almıştır.

Sivil olağanüstü hal planlaması kapsamında sivil nitelikli katkılar

Sivil Hazırlıklar, NATO'nun savunma ve caydırıcılık konusundaki uzun dönemli adaptasyonunun ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Ülkemiz, NATO'nun sivil olağanüstü hal planlaması faaliyetleri kapsamında NATO'nun sivil (gayri-askeri) yeteneklerinin desteklenmesine uzman katkısı ve kavramsal katkılar sağlamaktadır.

Açık kapı politikasına ve ortaklık mekanizmalarına destek

“Açık Kapı Politikası” olarak da adlandırılan NATO'nun genişleme süreci kapsamında, Kuzey Makedonya'nın İttifaka katılım süreci 2020 yılında tamamlanmış olup, NATO üyeliğine istekli diğer iki ülke Bosna-Hersek ve Gürcistan'dır.

İttifak'ın Açık Kapı Politikasını, istikrar ve güvenliği yaymaya matuf stratejik bir araç olarak gören ülkemiz, bilhassa Balkanların Avrupa-Atlantik kurumlarıyla bütünleşmesini güçlü bir şekilde savunagelmıştır. Bu bağlamda, 2018 Brüksel Zirvesi sırasında Bosna-Hersek'in (BH) Üyelik Eylem Planının (MAP) etkinleştirilmesi ve Kuzey Makedonya'ya üyelik davetinde bulunulması açıkça desteklenmiştir.

Öte yandan NATO'nun geniş bir ortaklık mekanizması bulunmakta olup, ortaklıklar istikrarın yayılması bakımından temel bir enstrümandır.

NATO'nun coğrafi (Avrupa Atlantik Ortaklık Konseyi, Akdeniz Diyalogu ve İstanbul İşbirliği Girişim, Küresel ortaklar) ve tematik (birlikte çalışabilirlik platformu, güçlendirilmiş fırsatlar ortakları ile hareket ortakları) ortaklık mekanizmaları bulunmakta olup, bunların temel amacı;

- danışmalarda bulunmak,
- birlikte çalışabilirliği geliştirmek,
- ortak ülkelerin NATO misyon ve hareketlerine desteğini sağlamak,
- savunma reformuna, savunma kapasitesi inşasına yardımcı olmak olarak özetlenebilir.

NATO ayrıca ortak ülkelerle,

- Terörizmle mücadele (kapasite inşası suretiyle)
- Kitle imha silahlarının ve fırlatma araçlarının yayılmasının önlenmesi
- Siber tehditler, enerji güvenliği, deniz alanı güvenliği ile deniz haydutluğuyla mücadele gibi yeni güvenlik sınamalarına mukabele
- Sivil olağanüstü hal planlaması gibi alanlarda tematik işbirliği yapmaktadır.

NATO'nun ortak ülkelerle ilişkilerini geliştirmelerini, ortak ülkelerin Müttefiklerle karşılıklı saygıya dayalı iyi komşuluk ilişkileri izlemesi tahtında aktif biçimde destekleyen ülkemiz, 6-7 Mayıs 2019 tarihlerinde Akdeniz Diyalogu mekanizmasının kuruluşunun 25. yıldönümü vesilesiyle Kuzey Atlantik Konseyinin Akdeniz Diyalogu ülkeleriyle ortak toplantısına Ankara'da evsahipliği yapmıştır.



Kuzey Atlantik Konseyinin Akdeniz Diyalogu ülkeleriyle ortak toplantısı sonrasında Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Sayın Bakanımızın katılımlarıyla çekilen aile fotoğrafı (Ankara, 6 Mayıs 2019)

Sonuç olarak Türkiye, NATO ile bilhassa Balkanlar, Kafkasya ve Kuzey Afrika ile Orta Doğu'daki ortakları arasındaki ilişkilerin gelişmesi ve NATO'nun Açık Kapı politikasının uygulanması bağlamında öncü rol oynamaktadır.

Güncel güvenlik ortamında NATO ve terörizmle mücadele

NATO'nun terörizmle mücadelede başat aktörlerden biri olmayıp, rolü sınırlıdır. Brüksel'de 25 Mayıs 2017 tarihinde gerçekleştirilen Devlet ve Hükümet Başkanları Toplantısında, "Uluslararası Toplumun Terörizmle Mücadelesinde NATO'nun Rolünün Güçlendirilmesi" başlıklı belge ve ekindeki Eylem Planı Devlet ve Hükümet Başkanlarınca tasdik edilmiştir. NATO Devlet ve Hükümet Başkanlarınca mutabık kalınan belgede "*NATO'nun terörizmle mücadelede rolü bulunduğu ve gayretlere katma değer sağladığı*" ve "*Müttefiklerin terörizmin her türüyle kararlılık ve tam dayanışma içinde mücadele edeceği*", NATO'nun terörizmle mücadele alanında "*İttifak dayanışması ve güvenliğin bölünmezliği ilkesiyle desteklenecek geliştirilmiş bir role ve daha uyumlu bir yaklaşıma sahip olacağı*" kaydedilmektedir. Hazırlık sürecinde fikri katkıda da bulunmak suretiyle aktif şekilde rol aldığımız Eylem Planı sayesinde, terörle mücadele konusu İttifak'ın gündeminde öncelikli bir tema haline gelmiştir.

Eylem Planı'nda;

- (1) "Farkındalık ve Analiz",
- (2) Hazırlık ve Mukabele Edebilirlik",

- (3) “Yetenekler”,
- (4) “Kapasite İnşası ve Ortaklıklar”,
- (5) “Operasyonlar”, “
- (6) Yönetişim” ve
- (7) “Stratejik İletişim” olmak üzere yedi başlık altında çeşitli önerilere yer verilmektedir.

Brüksel’de 11-12 Temmuz 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen NATO Zirveye giden süreçte, NATO’nun terörizmle mücadeledeki odak alanları:

- (1) NATO ortaklarının terörizmle mücadele kapasitesinin desteklenmesi;
- (2) DEAŞ’a karşı Küresel Koalisyonun, NATO AWACS uçakları da tahsis edilerek desteklenmesi (muharip destek verilmemektedir),
- (3) İhtiyaca göre, Müttefiklerin topraklarındaki terör tehdidine mukabelesinin desteklenmesi olarak belirlenmiştir.

Zirvede de, müttefiklerin muhtelif tehditlere karşı birlik ve dayanışma içinde hareket edecekleri vurgulanmış, terörizmin tüm biçim ve tezahürleriyle mücadeleye de açık atıfta bulunulması sağlanmıştır. Bu vesileyle, terörizm dâhil olmak üzere, İttifaka yönelik tehditlere karşı Müttefiklerin birlik ve dayanışma içinde hareket edecekleri Zirve Bildirilerine yansıtılmıştır.

Türkiye, 28 Haziran 2005 tarihinde kurduğu Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi (TMMM) vasıtasıyla da İttifakın terörizmle mücadele gayretlerine katkı yapmaktadır. TMMM Komutanlığı, akreditasyon kriterlerini sağlayarak 14 Ağustos 2006 tarihinde Kuzey Atlantik Konseyi (NAC) tarafından NATO Mükemmeliyet Merkezi olarak onaylanmıştır. Sözkonusu merkez, Norfolk/ABD’deki NATO Müttefik Dönüşüm Komutanlığına terörizm konusunda danışmanlık yapmakta ve tüm faaliyetleri koordine etmektedir.

Ülkemizin de öncü rol üstlenmesiyle, terörizmle mücadele, İttifakın savunma ve caydırıcılık yapılanmasının temel unsurlarından biri olarak görülmektedir. Ayrıca, RF’yle beraber terörizmin, İttifaka yönelen iki temel tehditten biri olduğu NATO Askeri Stratejisinde tüm Müttefiklerce kabul edilmiştir. Ülkemiz her vesileyle terörizmle mücadelenin sadece DEAŞ’la ve El Kaide’yle sınırlı olmadığını, PKK, PYD/YPG ve FETÖ gibi tüm biçim ve tezahürleriyle ele alınması gerektiğini vurgulamakta; Müttefiklerce terörizmin her biçim ve tezahürüne karşı, ayırım gözetilmeden dayanışma sergilenmesi lüzumunu vurgulamaktadır. Londra Liderler Toplantısında da terörizmle mücadele dâhil, Müttefiklerin güncel tehdit ve sınamalar karşısında ayırım gözetmeksizin yakın dayanışma içinde hareket etmesinin öneminin vurgulanması suretiyle güçlü birlik ve beraberlik mesajı verilmiştir.